

Handläggare: Olof Öhman
Telefon: 08-508 29 302

Till
Kommunstyrelsen

Program för utvecklingen i Söderort

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

1. Program för utvecklingen i Söderort godkänns i enlighet med vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Kommunstyrelsen ska samordna genomförandet av Program för utvecklingen i Söderort.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del – under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut enligt ovan – följande.

1. Stadsledningskontoret ska samordna genomförandet av Program för utvecklingen i Söderort.

Carina Lundberg-Uudelepp
T.f. stadsdirektör

Staffan Ingvarsson
Stabschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen föreslås med detta ärende godkänna Program för utvecklingen av Söderort i enlighet med ett antal idéer och frågeställningar. Efter den

remittering till berörda intressenter som ska föregå kommunfullmäktiges ställningstagande kan stadsledningskontoret komma att revidera sitt förslag. Samtidigt intensifieras arbetet i staden med att genomföra tidigare idéer enligt gällande Söderortsvision. Arbetet med att ta fram programmet tar sin utgångspunkt i Vision 2030 "Ett Stockholm i världsklass" och i arbetet kring framtagandet av ny översiktsplan.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog 2002 dokumentet "Söderortsvisionen". År 2004 fick kommunfullmäktige en lägesrapport om Söderortsvisionen och beslöt då också att särskilt prioritera företagsutveckling. De åtta målområden som angavs i visionen är:

- Söderort – mer attraktivt att bo i
- Infrastruktur som knyter samman och stärker
- Ett starkare näringsliv
- Utvecklad service och handel – för ett attraktivare Söderort
- Utveckla och profilera utbildning – kompetens i Söderort
- Mångfald och utveckling
- Gröna Söderort
- Det gränslösa Söderort

Vidare pekades tre geografiska utvecklingsområden ut.

- Älvsjö - Vantör - Farsta
- Skärholmen - Kungens Kurva
- Norra Söderort – Telefonplan till Globen

Under våren har stadens förvaltningar och bolag översiktligt redovisat vad som har hänt i södra ytterstaden och som har kopplingar till Söderortsvisionen. En sammanfattning av materialet redovisas i detta tjänsteutlåtande. Vidare har utrednings- och statistikkontoret gjort en beskrivning utifrån statistiskt material för södra ytterstaden i dag och jämfört det med material ifrån bland annat 2002. Denna rapport bilägges.

Ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat att ett nytt program ska tas fram för utvecklingen i Söderort. Programmet kommer att ersätta tidigare Söderortsvision, antagen av kommunfullmäktige 2002 respektive 2004. Det nya programmet föreslås utgå

ifrån gällande vision men också utifrån visionen Stockholm i världsklass och förslaget till ny översiktsplan. Syftet med arbetet är att göra det mer genomförande inriktat. Det nya programmet kommer att föreläggas kommunfullmäktige och en särskild handlingsplan kommer att tas fram, vilken ska förankras såväl i den politiska styrgruppen som i berörda nämnder.

Varför program för Söderort

För att förverkliga stadens vision om en stad i världsklass 2030 måste en positiv utveckling säkras i hela staden. Ytterstaden måste lika självklart som innerstaden vara i världsklass. Såväl möjligheter som utmaningar måste definieras och tydliggöras för att detta arbete ska bli framgångsrikt. Genom att fokusera på det som är unikt för den södra ytterstaden kan arbetet göras mer kraftfullt.

Söderort

I Söderort bor nära 300 000 människor. Det innebär att Söderort kan jämföra sig med många svenska län i storlek. Dock är tillväxten betydligt större i Söderort än i många svenska län. Bebyggelsen är blandad. Här finns både småhus och flerfamiljshus med olika upplåtelseformer. Många äldre områden är byggda genom så kallat självbyggeri. En stor del av bebyggelsen har skett efter andra världskriget då utrymmena i Stockholms innerstad blev alltför begränsade.

Inom Söderort finns en väl fungerande kollektivtrafik. Tunnelbanan har byggts ut i flera omgångar. Många av de samhällen som skapats har lokaliserats till olika T-banestationer. Här emellan och mellan olika T-banelinjer är ofta avstånden stora och samhällena är inte sammanbyggda.

I Söderort finns sex stadsdelsnämndsområden.

Hur går processen till?

För åren 2009 och 2010 kommer arbetet kring utvecklingen i Söderort att bedrivas i ett särskilt projekt. Det förändrar dock inte nämnders och styrelserns ordinarie ansvar för verksamheterna. Syftet med projektet är dels att ta fram ett långsiktigt program men också att starta och följa upp att konkreta åtgärder vidtas utifrån dels tidigare program, dels utifrån vad som kommer fram i projektet och som förankras inom ramen för projektorganisationen. Remissomgången läggs upp så att det ska finnas förutsättningar för kommunfullmäktige att i budget för 2010 ge verkställighetsuppdrag till nämnder och styrelser.

Denna remiss skickas ut för besvarande senast den 30 september 2009. Mottagare av remissen är berörda nämnder och styrelser, angränsande kommuner söder om staden, näringslivsorganisationer, företagsområden, fastighetsägare, boende- och hyresgästföreningar samt olika typer av föreningar och organisationer. Alla som vill besvara remissen är välkomna att göra det. Remissen syftar till att inhämta yttranden som kan ligga till grund för dels fullmäktiges uppdrag i budget för 2010 och dels det kommande programmet för den södra ytterstaden.

Remissen består dels av ett faktaunderlag, idé om visionstext samt ett frågeunderlag. Ett färdigt förslag till program kommer att utarbetas sedan remissen besvarats. Programmet kommer att föreläggas kommunfullmäktige för beslut. Vidare ska en särskild handlingsplan tas fram, vilken ska godkännas av den politiska styrgruppen för ytterstadsutvecklingen.

En viktig del i processen utgör medborgardialogen. Den föreslås ske under hösten 2009 och samordnas med stadsdelsnämndernas medborgardialoger liksom med bostadsbolagens boendedialoger. Dessa dialoger bör förutom diskussioner kring hela utvecklingen i södra ytterstaden också ha ett vidgat lokalt perspektiv.

I stadens vision för år 2030 ingår att ständigt förbättra formerna för den lokala demokratin och deltagandet. Medborgardialogen måste ses som ett steg i inriktningen att kontinuerligt stärka formerna för både ökad delaktighet och ansvarstagande. Dialogerna föreslås komma att läggas upp så att resultaten av dem kan följas upp i ett långsiktigt perspektiv. Resultatet av medborgardialogen kommer dels att kunna beaktas i programmet för Söderort men också i den handlingsplan som ska upprättas.

Dialogen kring utvecklingen av Söderort ska också föras med andra intressenter inom Söderort såsom fastighetsägare, lokala föreningar, företag, kyrkor med flera och med angränsande kommuner på Södertörn.

Projektorganisation

För arbetet har en särskild projektorganisation bildats. Projektet leds av den politiska styrgruppen för utvecklingen av ytterstaden. Styrgruppen leder också arbetet med Järvalyftet. Vidare kommer en politisk referensgrupp att bildas med representanter för stadsdelsnämnderna. På tjänstemannanivå finns dels en operativ styrgrupp med berörda förvaltnings- och bolagschefer, dels en arbetsgrupp med kontaktpersoner ifrån samma förvaltningar och bolag. En särskild projektledare

har ett tvåårigt uppdrag att leda arbetet. Han stöds av en biträdande projektledare som under del av sin tid ska arbeta med projektet.

Redovisning av vidtagna åtgärder sedan 2002 i Söderort

Sedan 2002 har en kontinuerlig verksamhetsutveckling skett inom stadens samtliga nämnder, styrelser och bolag. Förbättringar i verksamhet har ofta skett generellt i hela staden och beskrivs därför inte särskilt i denna redovisning. Inom stadsdelsnämnder pågår ett kontinuerligt arbete i syfte att förbättra levnadsförutsättningarna för sina invånare.

De satsningar som skett har bara delvis skett utifrån målområdena i Söderortsvisionen. Andra styrdokument har delvis tagit över och varit mer vägledande för arbetet inom hela staden. Inom flera områden har en omfattande utveckling skett.

Bostadsbyggande

Ett omfattande bostadsbyggande har skett under denna period. Ca 7 000 nya lägenheter har tillkommit och befolkningen har ökat med ca 20 000 människor.

Uppdelat på stadsdelsnämnder är siffrorna följande:

Enskede-Årsta-Vantör	1 660
Farsta	862
Hägesten-Liljeholmen	2 432
Skarpnäck	726
Skärholmen	414
Älvsjö	815

En omfattande planering finns för nya bostäder söder om innerstaden. Exempel på det är:

- Årstafältet ca 4 000 lgh
- Liljeholmstorget ca 2 800 lgh
- Telefonplan ca 1400 lgh
- Rågsved ca 150-500 lgh på sikt ca 2 000 lgh
- Områdesprogram Skärholmen ca 1 000-3 000 lgh
- Skärholmen-Sätra 400 lgh
- Projekt "Gyllene Ratten" ca 1 100 lgh
- Axelsberg och Örnberg, överdäckning ca 900 lgh
- Drevviken 600 – 1 200 lgh

Program för utvecklingen i Söderort

105 35 Stockholm. Ragnar Östbergs Plan I
Telefon 08-508 29 000. Fax 08-508 29 695
kommunstyrelsen@stadshuset.stockholm.se

Ågesta Broväg ca 800 lgh
Älvsjö, resecentrum ca 700 lgh
Högdalen ca 100 lgh

Härutöver pågår en omfattande upprustning av det befintliga bostadsbeståndet i de kommunala bostadsbolagen och ytterligare insatser planeras.

Infrastruktur

Målet för Söderortsvisionen är att få en infrastruktur som bättre knyter samman de olika delarna av Söderort med varandra och med närliggande centra. Många av de planer som är mycket långsiktiga och det kommer att ta tid innan de kan komma till utförande. Bland åtgärder som genomförts märks:

- Ny pendeltågsstation i Årstaberget som knyter samman pendeltågen och tvärspårvägen.
- Södra länken
- Signalreglering längs Örbyleden
- E4/E20 trimningsåtgärder
- Gång- och cykelbro Smista/Sätra

Härutöver finns ett antal planer på åtgärder inom en nära framtid. Spårväg syd har tidigare lagts i Stockholmsförhandlingen. Byggstart för Södertörnsleden planeras till 2010. Samma planerade tidpunkt gäller för Förbifart Stockholm.

Näringsliv och arbetsmarknad

Ambitionen i Söderortsvisionen var att få till stånd ett starkare näringsliv med på sikt 20 000 arbetsplatser. Det målet har inte uppnåtts. Ökningen av antalet arbetsplatser är relativt låg, ca 1000, vilket inneburit att antalet arbetsplatser i södra ytterstaden relaterat till antalet invånare i arbetsför ålder sjunkit. Enligt bilagd USK-rapport har dagbefolkningen ökat med ca 6,6 % eller ca 7000 personer, vilket är ett annat sätt att mäta hur många som arbetar i området. Samtidigt är Liljeholmen ett av Stockholms mest arbetsintensiva områden. Attraktionen för Liljeholmen har ökat genom tillkomsten av tvärspårvägen. Utbyggnad har skett i Älvsjö av dels Stockholmsmässan, dels ett nytt hotell. En planbeställning finns för ytterligare etableringar i Skrubba. Nya etableringar sker kring Telefonplan och en planläggning har påbörjats för utbyggnad av Larsboda industriområde. Inriktningsbeslut är fattat om byggnation om ny arena, Stockholmsarenan, söder om Globen.

I arbetet kring att ta tillvara den internationella kompetens som finns inom befolkningen har formerna för matchning mellan sökandes kompetens och näringslivets behov utvecklats. Jobbtorgen i Farsta och Vårberg har inneburit nya möjligheter för många arbetssökanden.

Nya satsningar inom utbildning

Utbildningsförvaltningen arbetar kontinuerligt med att stärka kvalitén och höja attraktionskraften för samtliga skolor i Söderort. Detta har bland annat skett genom profilering och samverkan med högskolorna. Flera skolor, såsom Kärrtorps gymnasium, har också uppmärksammats för sitt framgångsrika arbete.

Ett nytt fordonsgymnasium har öppnats i Kungens Kurva med Stockholm stad som huvudman. Konstfack har flyttat till Telefonplan, vilket har skapat en miljö för kreativa näringar.

Service och handel

Inom den södra ytterstaden finns många möjligheter till shopping och handel. Skärholmens centrum har byggts ut och är ett av de mest attraktiva shoppingcentra i Stockholmsområdet. Skärholmens närhet till Kungens Kurva gör att man tillsammans är Nordens största handelsområde. Liljeholmens centrum har utvecklats under perioden.

För Farsta centrum pågår ett utvecklingsarbete på initiativ av fastighetsägaren. I centrum pågår en utbyggnad som ska vara klar hösten 2010.

Gröna Söderort

Naturen är en av Söderorts största tillgångar. Ett kontinuerligt arbete pågår dels för att skydda historiska naturvärden, dels för att göra naturen mer tillgänglig. Naturresevat har skapats i Nacka friluftsområde, i Sätmaskogen och vid sjön Flaten. Motionsspår har anlagts ifrån Hammarby sjöstad till Nackareservatet. Hellasgården har rustats upp. Entréerna ifrån Skarpnäck till Nackareservatet har rustats upp. Det samma gäller för motionsspåret och anläggningen vid Ågesta.

En upprustning har skett av Skärholmens parklekar och strandpromenaden längs Mälaren. Tillgängligheten har förbättrats kring sjön Trekanten. En upprustning har genomförts av Örby slottspark och entréer och parkvägar till och vid

Högdalstopparna har rustats. En gång- och cykelbana byggs 2009 mellan Högdalen och Rågsveds friområde.

Idrottsanläggningar

Ett stort antal idrottsanläggningar har rustats och förbättrats i den södra ytterstaden. Exempel på detta är sim- och idrottshallen i Enskede liksom ridhusen i Farsta och Enskede.

En ny idrottshall har tillkommit i Sköndal. I Gubbängen har en konstfrusen bandybana anlagts. I Farsta, Hagsätra, Sätra, Hammarbyhöjden och Västberga syntetbelagda friidrottsytor anlagts i samband med att fotbollsplanerna fått konstgräs. Konstgräsplaner har dessutom tillkommit i Vårberg, Enskede, Gubbängen, Hägestensåsen, Västboda, Skarpnäcksfältet, Mälarhöjden samt Gröndal.

Kultur

Trots att visionen inte särskilt pekade ut kultur som ett tema har flera satsningar gjorts inom kulturområdet. Den mest märkbara satsningen är Stadsteaterns nya scen i Skärholmen. Ett annat exempel är det nya tunnelbanebiblioteket i Högdalen.

Stockholm i världsklass 2030

Kommunfullmäktige i Stockholm antog i juni 2007 vision 2030 ”Ett Stockholm i världsklass”. Programmet för den södra ytterstaden föreslås följa samma struktur som stadens vision. Härmed markeras också den höga ambitionsnivån liksom de goda förutsättningarna för den södra ytterstaden

Söderortsvision 2009 tar sin utgångspunkt i tidigare Söderortsvision från 2002, i vision 2030 för Stockholm stad samt i förslaget till ny översiktsplan.

En stad i världsklass är visionen för Stockholm. I det ligger också en ytterstad i världsklass. Stockholms ytterstad har stora kvaliteter och hög attraktivitet. Många av dem är okända och behöver synliggöras. Men den södra ytterstaden behöver också utvecklas, inte minst vad avser tillgång på arbeten och goda kommunikationer.

En visionstext skulle kunna se ut enligt följande:

Medborgarnas Söderort

Medborgarna står i självklart fokus för allt som sker i Söderort. I medborgarnas Söderort är alla trygga. Miljöerna är väl underhållna och upplysta. Säkerheten och tillgängligheten är god. Medborgarna är delaktiga i och tar gemensamt ansvar för närområdet och staden. Formerna för delaktighet och demokrati har utvecklats både genom moderna media och på traditionella möten och medborgardialoger. Valdeltagandet är högt. Nya former för direktinflytande och beslut tillämpas med framgång.

Den offentligt finansierade servicen är av högsta klass. Valfriheten är väl utvecklad och söderortsborna har goda möjligheter att påverka utformningen av servicen. Äldreomsorgen präglas av personligt inflytande, trygghet, respekt samt möjlighet till ett meningsfullt liv. Skolorna håller en mycket hög kvalitet och attraherar elever från hela stockholmsområdet.

Det finns ett stort och brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer, storlek och standard. Nya bostäder byggs så att de inte är energikrävande och de är också i övrigt miljöanpassade. Bostäderna ligger blandade och nära till arbetsplatser.

Stockholm är en sammanhållen stad. Olika delar i staden och på Söderort är väl sammankopplade. Söderorts grönområden och vatten har gjorts tillgängliga för både boende och besökare. Miljön är ren, trivsamt och vacker.

Det finns ett väl utvecklat transportsystem med minimal klimatpåverkan, som gör att människor snabbt och enkelt kan röra sig i hela regionen och till viktiga kommunikationscentra. Tvärförbindelserna har utvecklats. Spårväg Syd är klar mellan Älvsjö – Skärholmen – Flemingsberg. Tunnelbanan har förlängts ifrån Hagsätra till Älvsjö och pendeltågsstationen i Fagersjö har åter öppnats. Arbetet med att förlänga tvärspårvägen ifrån Älvsjö via Högdalen och Hökarängen till Skarpnäck är i full gång. En överdäckning av Nynäsvägen i Johanneshovsområdet har genomförts.

Innovativt och växande

Stockholms södra ytterstad utgör en stark kraft i den växande Stockholm-Mälarenregionen. Närheten till Stockholms innerstad, till universitet och forskningscentra såväl på Södertörn som i Kista och på Norra Stationsområdet har stor betydelse för utvecklingen. Designcentrat på Telefonplan och

konstakademin har gjort Söderort till ledande i utvecklingen kring kreativa näringar. Möjligheterna till kulturupplevelser är många. Varje stadsdel har sin särart och sin profil. Samverkan med framförallt Botkyrka har gjort att upplevelsestråket efter den "röda linjen" har blivit vida känt.

Skolorna i Söderort har ett väl utvecklat samarbete med högskolor, universitet och näringsliv. Samverkan mellan näringsliv och akademier gör också att forskningsresultaten kan tas tillvara direkt i olika typer av företag. Inte minst är framgångar inom områdena miljö- och energiteknik.

Skolorna i Söderort håller mycket hög kvalitet och attraherar elever från många håll. Ingen lämnar grundskolan utan grundläggande kunskaper.

Söderort är också plats för många internationella möten. Platser som Globen, Mässan, Telefonplan men också Flemingsberg strax söder om Söderort attraherar både forskare, affärsmän och andra från hela världen. Den mångkulturella befolkningen i Söderort ger stöd för internationella utbyten och skapar bättre kontaktytor för internationella relationer.

Genom snabbare och miljövänlig tågtrafik har närheten förbättrats direkt till Europa samt till flygplatserna i Skavsta och på Arlanda. Utvecklingen i Söderort sker parallellt med utvecklingen i Södertorn och i nära samarbete med dessa kommuner.

Mångsidig och upplevelserik

Som boende har man i Söderort unika möjligheter till arbete och utbildning. Gränserna mellan både stadsdelar och kommuner har minskat i betydelse. Den historiska uppdelningen mellan olika typer av bostadsområden och mellan sovstäder och arbetsplatser har luckrats upp. Det gör att möjligheterna att arbeta, få service eller ta del av olika upplevelser kan ske både i närområdet men också, tack vare goda kommunikationer, långt ifrån bostaden.

Söderort är ett mycket attraktivt område för företagsetableringar. Nyföretagandet ligger på en hög nivå. I Söderorts ytterområden har områden som Farsta, Vantör, Sättra utvecklats med nya arbetsplatser. I området Kungens Kurva/Skärholmen har en ny spännande stadsmiljö växt fram med stort inslag av nya arbetsplatser. Den inre delen av Söderort har växt samman med innerstaden, vilket gör att skillnaden mellan inner- och ytterstad är mindre. Områden som Liljeholmen, Telefonplan, Årstadal och Johanneshov har haft en mycket stark utveckling. Visionen om

Söderstaden är på väg att förverkligas. Också kring Älvsjö centrum har en stark utveckling skett och utvecklingen i mässområdet ger spinoffeffekter i området.

Söderort är en plats för upplevelser. Anläggningar som Globen, den nya arenan, mässan och designcentrat på Telefonplan lockar miljontals besökare. Men i attraktionen ligger också de olika lokala kulturprofilerna, ett rikt café- och restaurangutbud samt den goda miljön och närheten till natur och vatten.

Översiktsplan

För närvarande bereds ett förslag till ny översiktsplan för Stockholm stad. Planen har stor betydelse för utvecklingen i den södra ytterstaden. Ett antal utvecklingsområden och strategiska samband pekas ut. Förslag till ny översiktsplan planeras att ställas ut från den 1 juni fram till den 20 september 2009.

I arbetet med programmet för den södra ytterstaden förutsätts samma områden och strategiska samband att pekas ut som i översiktsplanen. Däremot kan detta program komma att föreslå en tydligare tidsmässig prioritering av innehållet i översiktsplanen.

Goda förutsättningar

Den södra ytterstaden är i dag attraktiv för både boende, besök, handel och arbetsliv. Det finns en positiv blandning av olika bostadstyper och upplåtelseformer, vilket också innebär en blandning och mångfald i befolkningen.

Stockholms södra förorter utgör ett av de mest dynamiska och tillväxtskapande områdena i Sverige.

Blandningen av arbetsplatsområden och boende ger möjlighet för många att arbeta i närheten av sina bostäder. I södra ytterstaden finns en härlig natur med grönområden, naturreservat och vackra sjöar.

Ett starkt idrotts- och föreningsliv som stärker hembygdskänslan är andra tillgångar. Identitet är ofta kopplad till olika stadsdelar för vilka stoltheten är stor.

Stockholms styrka att både erbjuda puls, kultur samt god natur och miljö märks tydligt i den södra ytterstaden. Det finns många lokala teatrar, stora handelscentra

och fina lugna områden med kulturhistoriskt intressanta miljöer alldeles intill storstaden.

Den samhällsfinansierade servicen är väl utbyggd. Tillgången på allt ifrån förskola – skola till äldreboenden och sjukvård är god. Kommunikationerna till Stockholms innerstad är väl utbyggda och av god kvalitet. Innerstadens utbud av aktiviteter är på detta sätt väl tillgängligt för befolkningen i den södra ytterstaden.

Utmaningar i Söderort

Trots de goda förutsättningarna och den goda kvalitén i den södra ytterstaden finns dock utmaningar och möjligheter till förbättringar. Programmet har till syfte att dessa förbättringar ska uppnås.

Tillgången på arbetsplatser är alltför liten. Det finns ett starkt behov av att främja en positiv näringslivsutveckling. Ett dilemma är att flera utrymmeskrävande arbetsplatser skulle lämna sig för attraktiva bostadsområden och behovet av nya bostadsområden är också mycket stort. En avvägning måste göras. Olika typer av arbetsplatser måste ha sin plats i en storstad. Detta för att tillgodose servicebehovet och en god variation av olika arbetsplatser.

För att stärka den södra ytterstaden måste tvärkommunikationerna förbättras. Det gäller både för den spårbundna trafiken och för framkomligheten för bilar och bussar. Satsningar på spårbunden trafik ger de miljömässigt bästa resultaten och ger också förutsättningar för utveckling av områden i anslutning till spåren.

Det är fortfarande svårt att röra sig på tvären inom ytterstaden. Med förbättrade tvärförbindelser skapas större attraktivitet till bland annat skolor och arbetsplatser. Behovet av att förbättra tillgängligheten till E 4:an är stort. Nya rörelsemönster kan skapa en positiv tillväxt i områden med idag ringa tillväxt.

Det finns ett stort utbud av handel inom Söderort. Skärholmen, tillsammans med Kungens Kurva, utgör Nordens största handelsområde. För Farsta centrum planeras en fortsatt utveckling. Liljeholmens centrum har byggts ut och arbetet kring Johanneshov och den nya arenan kommer att påverka Globen som handelsområde.

Problemen är större i flera av de mindre centrumanläggningarna. Omsättningen är inte tillräckligt stor och på flera håll har samhällsservicen blivit sämre. Det här skapar negativa spiraler för många mindre centra. Från många håll efterfrågas ett

större lokalt restaurangutbud som bättre kan konkurrera med innerstadens restauranger. Antalet kvalitetsrestauranger är relativt lågt.

Det finns en socioekonomisk obalans såväl inom Söderort som mellan ytterstaden och Stockholms innerstad. Även om utvecklingen generellt är god så ökar snarare skillnaderna gentemot innerstaden än tvärtom. I många avseenden har den södra ytterstaden siffror jämförbara med riket. Det gäller till exempel medelinkomst och utbildningsnivå. Andelen invånare med eftergymnasial utbildning är dock högre än i riket. Detsamma gäller för andelen invånare födda utomlands, för vilken skillnaden är signifikant.

Arbetet kring södra ytterstaden

För att få ytterligare kraft i arbetet kring södra ytterstaden har kommunfullmäktige beslutat att ett nytt program ska tas fram. Tidigare antagen, och alltså gällande, Söderortsvision utgör grunden för programmet.

En viktig fråga att ta ställning till är hur fördelningen av arbete ska ske vad avser hela södra ytterstaden samlat kontra ett mer konkret arbete i de stadsdelar vars utveckling främst måste stödjas. Det föreslagna arbetet bygger på synsättet att det behövs en gemensam strategi för hela södra ytterstaden men att de mer konkreta insatserna måste riktas till vissa stadsdelar.

Inför denna remiss har några frågor pekats ut som särskilt viktiga att starta med. Dessa är

- Programarbete för området Älvsjö- Rågsved/Högdalen-Fagersjö-Farsta föreslås ges högsta prioritet. I området finns fantastiska möjligheter att skapa nya attraktiva boenden, nya arbetsplatsområden samt ge ökad tillgänglighet till naturområdena kring Högdalstopparna och Magelungen, med förbättringar av bl. a strandpromenaderna. En sådan satsning förutsätter också bättre kollektivtrafiklösningar med till exempel pendeltågsstation i Fagersjö.
- Samverkans med företagsområden och företagens organisationer i syfte att få en bättre företagsutveckling på Söderort. Önskemål och erfarenheter ifrån företagen i södra ytterstaden måste tas tillvara för att ge de bästa förutsättningarna för god företagsutveckling. Stockholm Business Region har här ett särskilt ansvar.

- En omfattande satsning på upprustning av bostäder ägda av de kommunala bostadsföretagen kommer att genomföras. Förbättringarna avser såväl energibesparande åtgärder, trygghetsåtgärder som mer generell underhåll. Många av lägenheterna är byggda före eller under miljonprogramsatsningen och behovet av upprustning är i vissa stadsdelar stort.
- En fördjupad analys över förutsättningarna för olika centrumanläggningar behöver göras. Det finns också ett starkt behov av miljöförbättringar kring olika centra. Detta är insatser som i huvudsak fastighetsägarna måste ansvara för.
- Formerna för medborgardialog och medborgarmedverkan måste stärkas. Arbetet med ett program för södra ytterstaden måste präglas av hög delaktighet. Dialogen får dock inte begränsas till enstaka möten kring programmet utan måste finna kontinuerliga former som stärker en vidgad medverkan. Syftet måste också vara att mobilisera det civila samhället för grannskapsarbete, föräldramedverkan o.s.v. Nya former för medborgardialog måste prövas såsom besök i skolor, föreningar, centrumdialoger, diskussionsformer via Internet m.m.
- Ett generellt behov av insatser för att hålla rent och snyggt, se till att lampor blir utbytta och ett allmänt gott underhåll är viktigt. Ambitionerna på dessa områden bör vara höga och kräver samverkan mellan såväl flera av stadens nämnder och bolag som med andra fastighetsägare. Den bristande trygghet som många invånare känner i vissa områden förstärks ofta av en inte tillräckligt välskött miljö. Detsamma gäller för flera av de gröna- och naturområden som finns i södra ytterstaden. Insatserna mot klotter har generellt förstärkts i staden. Nedklottrade miljöer skapar ofta en otrygg miljö.

Tidplan

Maj till september 2009

Remiss till stadens nämnder och styrelser, grannkommuner, företags- och fastighetsägarorganisationer, hyresgäst- och boendeföreningar, hembygdsföreningar, idrotts-, natur- och kulturföreningar m fl. Remissen är öppen och alla som vill svara ges möjlighet till det. Samtidigt startas fr. o m den 14 maj en dialog på hemsidan www.stockholm.se/soderortsvisionen.

September 2009

Bearbetning av remissyttranden samt förslag till satsningar att beakta i förslaget till budget för 2010.

Oktober till december 2009

Medborgardialog kring kommande program för utvecklingen i Södra ytterstaden.

Januari – februari 2010

Framtagande av slutligt förslag till program för Söderort samt handlingsplan.

Januari 2010

Start för arbete utifrån uppdrag som givits i budget för 2010

Mars 2010

Kommunfullmäktige behandlar förslag till program för utvecklingen i Söderort.

Mars 2010

Politiska styrgruppen tar ställning till handlingsplan

Mars till december 2010

Genomförande inom ramen för projektorganisationen. Under 2010 prövas hur verksamheterna och uppdragen kan inordnas i den befintliga organisationen.

Frågor kring Söderort i remissen våren 2009

Stadsledningskontoret anser att det finns några frågor som är av vikt att de besvaras under detta ärendes beredning, det vill säga under den beredningsprocess som föredragande borgarråd genomför i och med remittering av ärendet.

1. Söderort definieras som samtliga stadsdelar söder om Södermalm. Finns det skäl (vilka?) att arbeta med Söderort som en helhet?
2. Vilka åtgärder på det generella planet ser ni som mest angelägna för att uppnå målet om ett Söderort i världsklass?
3. På vilket kan er organisation/verksamhet bidra till att stärka utvecklingen på Söderort?
4. Utifrån stadsdelsperspektivet, lämna förslag på åtgärder som bör prioriteras. (SDN bör i huvudsak kommentera sina egna stadsdelar.)

Program för utvecklingen i Söderort

105 35 Stockholm. Ragnar Östbergs Plan 1
Telefon 08-508 29 000. Fax 08-508 29 695
kommunstyrelsen@stadshuset.stockholm.se

www.stockholm.se

5. I den inre delen av ytterstaden sker nu en kraftig tillväxt av kontorsarbetsplatser och bostäder. Hur påverkar detta de yttre delarna av ytterstaden?
6. Sambanden mellan olika delar av den södra ytterstaden är begränsad. Har en god utveckling, av t ex arbetsplatser eller förnyelse ett centrum i en stadsdel, positiva effekter för utvecklingen i andra stadsdelar?
7. I inledningen av arbetet har frågan väckts om att arbetet med Söderort borde koncentreras till de yttre stadsdelarna alternativt till stadsdelar med sämre socioekonomisk situation. Är det en riktig prioritering?
8. Finns det anledning att koncentrera sig till vissa stadsdelar, i så fall vilka?
9. Finns det några särskilda svårigheter eller utmaningar i Söderort? Beskriv.
10. I förslaget till översiktsplan anges ett antal geografiska samband och utvecklingsområden. Finns det något av dessa man särskilt bör prioritera?
11. Synpunkter på processen kring programmet.
12. Tankar kring marknadsföring, kommunikation och budskap.
13. Tankar kring formerna för medborgardialog.
14. Hur bör genomförandet organiseras?
15. I beskrivningen av de södra stadsdelarna används växelvis benämningen Söderort och södra ytterstaden. Vilken benämning är att föredra?

Bilagor

1. Statistikunderlag från USK för Söderortsvisionen om utvecklingen perioden 2002 – 2008.